

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, JUSTITIE EN WERK

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van artikel 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 1999 houdende de regeling van de procedure en de voorwaarden van erkenning en subsidiëring van de universitaire steunpunten, wat betreft de verlenging van de duur van de eerste erkenning van het universitair steunpunt Ontwikkeling van gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen in Vlaanderen
 - Definitieve goedkeuring

De werking van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs wordt verlengd tot zeven jaar. Dit om de continuïteit van de afname van de Vlaamse toetsen in schooljaar 2026-2027 te garanderen.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld

Kleuter- en leerplichtonderwijs (decreet Vlaamse toetsen)

Hoger Onderwijs (universitaire steunpunten)

Ondersteuning van het onderwijsveld (Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs)

Dit dossier heeft betrekking op ISE 4.3 "Ondersteuning van het beleid".

Beleidsdoelstellingen

Overkoepelende strategische doelstelling 2: De lat hoog leggen voor onderwijskwaliteit

Operationele doelstelling 22: Kwaliteitszorg en -ontwikkeling stimuleren

De Vlaamse toetsen zijn opgenomen in de beleidsnota bij operationele doelstelling 20 ("De externe kwaliteitscontrole door de onderwijsinspectie doelgericht versterken") en 22 ("Kwaliteitszorg en -ontwikkeling stimuleren") onder strategische doelstelling 2 ("De lat hoog leggen voor onderwijskwaliteit"). Hierin worden onder meer beleidsinitiatieven beschreven die betrekking hebben

op het gebruik van de resultaten van de Vlaamse toetsen als indicator voor de onderwijsinspectie en als onderdeel van het kwaliteitszorgbeleid van een school.

Indirect zijn de Vlaamse toetsen gevat door de ambitie om te komen tot een kennisrijk en ambitieus curriculum door middel van de bepaling van nieuwe minimumdoelen in het lager onderwijs. Daarbij wordt bepaald dat de focus op Nederlands en wiskunde wordt gelegd (operationele doelstelling 3: "Samen gaan voor een kennisrijk en ambitieus curriculum in het leerplichtonderwijs"). De Vlaamse toetsen brengen deze leergebieden in beeld.

De Vlaamse toetsen zijn een instrument van kwaliteitsmonitoring om de onderwijskwaliteit te versterken en leerwinst te meten. Men krijgt zicht op de mate waarin leerlingen de eindtermen bereiken binnen het gehele onderwijsveld. De Vlaamse toetsen zijn ingebed in het bestaande kwaliteitszorgkader. De toetsen dienen als instrument voor de school, de leerkrachten en de begeleidingsdiensten om de interne kwaliteitszorg te versterken. De onderwijsinspectie staat in voor externe kwaliteitscontrole waarbij de Vlaamse toetsen een bijkomende bron van objectieve data is. De Vlaamse toetsen worden ontwikkeld door een universitair steunpunt.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De inspecteur van financiën gaf advies op 2 juli 2026 (BV/2026002733).

Er werd op 9 juli wetgevingstechnisch en taalkundig advies uitgebracht (Wt&T advies nr. 2026/260).

Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, werd toegekend op 4 september 2026.

2 INHOUD

A. NOODZAAK VAN EEN BIJKOMENDE VERLENGING

De Vlaamse toetsen werden in de legislatuur 2019-2024 geïntroduceerd als een instrument van kwaliteitsmonitoring om de onderwijskwaliteit te versterken en leerwinst te meten. Met het decreet van 28 april 2023 werden zij definitief verankerd als beleidsinstrument. In 2024 werden de Vlaamse toetsen voor het eerst afgelegd door leerlingen van het vierde leerjaar basisonderwijs en het tweede leerjaar van de eerste graad secundair onderwijs. In 2026 namen alle leerlingen van het zesde leerjaar basisonderwijs eveneens deel aan de Vlaamse toetsen. Vanaf 2027 leggen ook de leerlingen van het tweede leerjaar van de derde graad secundair onderwijs de toetsen af.

Voor de ontwikkeling, afname, analyse en terugkoppeling van de Vlaamse toetsen werd op 15 december 2020 het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs (hierna: het Steunpunt) erkend en betoelaagd (VR 2020 0412 DOC.1346/1BIS). De opdrachten van het Steunpunt werden vastgelegd in een beheersovereenkomst met een looptijd tot 14 december 2025. Op 6 juni 2025 besliste de Vlaamse Regering al om deze erkenning met één jaar te verlengen, tot 14 december 2026 (VR 2025 2006 DEC.0014-1). Deze beslissing hield rekening met de inzichten uit de eerste volledige afnamecyclus in 2024, alsook met de noodzaak om de beleidsintenties van de nieuwe Vlaamse Regering inzake de Vlaamse toetsen af te wachten.

De Vlaamse Regering heeft ondertussen gekozen om de Vlaamse toetsen in de toekomst te laten organiseren door een private stichting. Hiervoor werd een voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 wat betreft de Vlaamse toetsen

principiële goedgekeurd op 13 februari 2026 (VR 2026 1302 DOC.0123-1 tot en met DOC0123-2)/ en een tweede keer goedgekeurd op 24 april 2026 (VR 2026 2404 DOC. 0390-1 tot en met DOC0390-6).

De daaruit volgende beslissingen zijn in opmaak. De keuze voor een private stichting wordt in betreffende nota aan de Vlaamse Regering onderbouwd. Hierbij werd onder meer vertrokken van de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs. Die evaluatie concludeerde dat het Steunpunt zijn opdracht succesvol heeft uitgevoerd maar dat er aan de formule van een Steunpunt inherent risico's verbonden zijn. Zo ontbreekt elke garantie op continuïteit aangezien elke vijf jaar een aanbestedingsprocedure moet worden opgestart. Ook is een Steunpunt in eerste plaats bedoeld voor wetenschappelijk onderzoek. De Vlaamse toetsen zijn dankzij het Steunpunt een wetenschappelijk gevalideerd instrument geworden, met procedures en uitkomsten voor toetsontwikkeling, gestandaardiseerde afname, psychometrie, feedback. Die wetenschappelijke onderbouw moet worden gegarandeerd maar moet in balans worden gebracht met de Vlaamse toetsen als beleidsinstrument dat scholen, onderwijsverstrekkers en de overheid bruikbare feedback moet bieden. Bovendien moeten keuzes inzake toetsdesign, afnameprocedures, leerlingenvragenlijsten en feedback voldoende rekening houden met de beleids- en praktijkrealiteit.

De Vlaamse Regering heeft met de decreetswijziging ingestemd met de oprichting van de private stichting Vlaamse toetsen. Het is echter niet realistisch dat de stichting vanaf 15 december 2026 verantwoordelijk wordt voor de Vlaamse toetsen. De private stichting beschikt nog niet over huisvesting of personeel. Het is dus niet mogelijk dat de overdracht van kennis, processen en procedures en materialen tegen die datum gerealiseerd is.

Om deze reden is een bijkomende verlenging van de werking van het Steunpunt tot uiterlijk 30 september 2027 noodzakelijk. Deze verlenging waarborgt de continuïteit van de Vlaamse toetsen, maakt een ordentelijke en transparante overgang naar de private stichting mogelijk en verzekert dat de toetsafnames in 2027 en de voorbereiding van de afnames in 2028 ononderbroken kunnen worden uitgevoerd. Door een periode van overlap tussen de stichting en het Steunpunt, waarbij deze laatste verantwoordelijk blijft voor de Vlaamse toetsen, kan de stichting ervaring opdoen met verschillende fasen van de Vlaamse toetsen. Dit door middel van aanwezigheid op overleg en meelopen met het Steunpunt bij de berekening van de individuele en gecontextualiseerde feedback. De private stichting krijgt op die manier de tijd om voldoende gekwalificeerd personeel aan te stellen om de kennis, expertise en materialen van het Steunpunt te kunnen borgen en de opdrachten uit te voeren. Het Departement Onderwijs en Vorming coördineert de transitie en de overdracht van materialen.

Het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs stopt definitief ten laatste op 30 september 2027.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1 van het ontwerp vult het besluit aan dat de procedure en erkenningsvoorwaarden van universitaire steunpunten bepaalt (besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 1999 houdende de regeling van de procedure en de voorwaarden van erkenning en subsidiëring van de universitaire steunpunten), door een afwijking te bepalen op de normale duur van een steunpunt voor het steunpunt dat erkend werd voor het specifieke thema (besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 tot vaststelling van het thema "ontwikkeling van gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen in Vlaanderen" als thema voor de erkenning en subsidiëring van een universitair steunpunt).

Artikel 2 van het ontwerp bepaalt de inwerkingtreding op 1 september 2026, de start van het schooljaar met de huidige geplande einddatum van het steunpunt.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Deze verlenging impliceert dat middelen voor het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs worden voorzien voor werkjaar 7 (15 december 2026 tot uiterlijk 30 september 2027). Deze middelen zijn voorzien op begrotingsallocatie 1FG354 van het begrotingsartikel FB0-IFGE2GN-WT - KWALITEIT VAN HET ONDERWIJS.

Het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs heeft een begroting ingediend ten belope van 2.640.752 euro. Deze begroting garandeert de continuïteit van de afname in 2027, met inbegrip van de nieuwe cohorte in het tweede leerjaar van de derde graad, en de voorbereiding van de afname in 2028. Het traject voor een afname start immers drie jaar voorafgaand aan die afname door middel van de start van de toetsontwikkeling. De operationele voorbereiding start anderhalf jaar voorafgaand aan de afname. In 2027 worden dus ook taken uitgevoerd in functie van de afname in 2028. Het gaat bijvoorbeeld over de onderdelen van kalibratie van de toetsen wiskunde voor het tweede jaar van de derde graad secundair onderwijs (toetsontwikkeling, toetsafname en voorbereiding van de psychometrische analyse).

Het lager budget ten opzichte van de vorige jaren heeft twee belangrijke redenen. De eerste reden is dat de looptijd van het Steunpunt wordt ingekort tot 30 september 2027. Dat wil zeggen dat het Steunpunt na die datum geen verantwoordelijkheid meer draagt voor de opdrachten die aan haar waren toegewezen middels de beheersovereenkomst. De tweede reden is dat een aantal opdrachten van het Steunpunt worden geschrapt. Het betreft opdrachten die niet fundamenteel zijn in het kader van de continuïteit van organisatie van de Vlaamse toetsen. Het jaarplan werd besproken en goedgekeurd op de stuurgroep die het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs opvolgt.

Het budget dat niet wordt besteed aan het Steunpunt, zal worden toegekend aan de private stichting. Dit zal de private stichting toelaten om haar werking te initiëren en personeel aan te werven, samen met het Steunpunt en het Departement Onderwijs en Vorming de transitie uit te voeren en de uitvoering van opdrachten voor te bereiden in functie van de afname in 2028.

Er werd advies aan de inspecteur van financiën gevraagd (zie 1B). De inspecteur formuleerde geen voorwaarden.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van besluit heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid in zake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorontwerp van besluit heeft geen directe weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld en de ontvangsten.

4 VERDER TRAJECT

Er zal een addendum opgesteld worden bij de beheersovereenkomst van het steunpunt met de opdrachten voor het bijkomend jaar.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van artikel 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 1999 houdende de regeling van de procedure en de voorwaarden van erkenning en subsidiëring van de universitaire steunpunten, wat betreft de verlenging van de werking van het steunpunt Ontwikkeling van gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen in Vlaanderen tot uiterlijk 30 september 2027;
- 2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering tot verlenging van de werking van het steunpunt “Ontwikkeling van gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen in Vlaanderen” in extenso te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad;
- 3° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten een addendum bij de beheersovereenkomst van het steunpunt namens de Vlaamse Regering af te sluiten met het steunpunt en het daar uit volgend ministerieel besluit om de subsidie toe te kennen te ondertekenen.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR